ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO
Vihreä kasvu/Kati Ruohomäki
Yrittäjyys, EU ja kv. kauppa/
Janica Ylikarjula

MUISTIO

19.9.2022

Jatkokirjelmä UJ 23/2022 vp – U 62/2022 vp Puheenjohtajan osittainen kompromissiehdotus: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten 2021/1060, 2021/2115, direktiivin 2003/87/EY ja päätöksen ((EU) 2015/1814) muuttamisesta
Eduskunnan talousvaliokunnan kuuleminen 20.9.2022

Komissio julkaisi 18.5.2022 REPowerEU-suunnitelman, jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa siirtymää puhtaaseen energiaan. Suunnitelma sisältää voimassa olevan sääntelyn muutosehdotuksia sekä suosituksia, strategioita ja tiedonantoja. Puheenjohtajamaa on antanut kompromissiehdotuksensa, johon U-jatkokirjelmässä täydennetään Suomen kantoja.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tukee vahvasti Euroopan irtautumista Venäjän fossiilisesta energiasta ja vihreää siirtymää. Venäjän energiatuonti Suomeen on käytännössä jo loppunut. Vihreää siirtymää vauhdittaa myös suomalaisten toimialojen tekemät ilmastotiekartat, jossa on kuvattu tarvittavia investointeja ja päästövähennyspolkuja.

U-jatkokirjelmässä mainitut Suomen kannat ovat pääosin hyviä, erityisesti koskien olemassa olevan EU-rahoituksen hyödyntämistä ja kriittistä suhtautumista uuteen rahoitukseen. EK näkee kuitenkin, että rahoituksen hankinta myymällä päästöoikeuksia markkinavakausvarannosta voi tuottaa myös positiivisia vaikutuksia. EK pitää korkealle tasolle jääneen päästöoikeuden hinnan mahdollista alentumista kannatettavana, mikä auttaisi myös akuutissa energiakriisissä (alentaisi sähkön hintaa). Sinänsä päästökaupan nopeisiin sääntömuutoksiin EK suhtautuu varauksellisesti.

Olemassa olevan EU-rahoituksen hyödyntäminen kannatettavaa

EK kannattaa Suomen erittäin varauksellista suhtautumista siihen, että REPowerEU -hankkeisiin kohdennettaisiin uutta rahoitusta. REPowerEU:n toimissa tulisi EK:n mukaan hyödyntää mahdollisimman pitkälle olemassa olevaa EU-rahoitusta. Suomen kannan mukaisesti EK pitää hyvänä ratkaisuna hyödyntää oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) samoin kuin Brexit-mukautusvarauksen jäsenvaltioille alustavasti varattujen määrärahojen siirrot. Kansallinen päätösvalta ja siirtojen vapaaehtoisuus on säilytettävä kuten Suomen kannassakin hyvin todetaan.

EK tukee myös Suomen toissijaista kantaa siitä, että rahoituksen määrää tulisi pienentää komission ehdottamasta 20 miljardista eurosta ja että REPowerEU:n toimet tulisi lähtökohtaisesti rahoittaa siten, että päästökaupan markkinavakausvarantoon ei puututa. EK tukee Suomen tavoin muiden rahoitusväylien, kuten innovaatiorahastolle kuuluvien päästöoikeuksien huutokauppatulojen käyttöä REPowerEU-tavoitteiden rahoittamiseksi.

Jos markkinavakausvarannon käyttöön päädytään, EK on samaa mieltä Suomen kannan kanssa, että toimenpiteen ei tule aiheuttaa markkinahäiriöitä. EK pitää päästöoikeuksien myyntiä markkinavakausvarannosta osin positiivisena toimena, kun tuloja kohdennetaan yritysten vihreän siirtymän tukemiseen. U-jatkokirjelmässä mainitaan päästöoikeuksien myynnin alentavan niiden hintaa, mikä olisi kehitystä hyvään suuntaan. Päästöoikeuden hinta on ollut todella korkealla tasolla jo pitkään, mikä vaikuttaa korottavasti myös sähkön ja lämmön hintoihin. Tässä akuutissa energiakriisissä huolena on, että vihreätkin investoinnit viivästyvät niin yrityksillä, kotitalouksilla kuin julkisellakin taholla, kun käytettävissä olevia varoja kuluu energialaskujen maksamiseen yhä suuremmissa määrin.

EK ei näe tarpeellisena, että varannosta vapautetut päästöoikeudet vähennettäisiin 2026 alkavan kauden päästöoikeuksien lukumäärästä. Markkinavakausvarantoa ei tulisi käyttää päästökaupan ilmastotavoitteen kiristämiseen, vaan nimensä mukaisesti äkillisten markkinashokkien tasoittamiseen.